

RAN - 1901000102050044

RAN-1901000102050044**B.A. (Semester-II) Examination****March / April - 2019****Core Elective Course : Sanskrit : Paper-IV-B (Subsidiary)****संस्कृतगद्यसाहित्य-कथासाहित्य (कृति:-दण्डिकृत दशकुमारचरितम्-अष्टमोच्छ्वासः)****Time: 2 Hours]****[Total Marks: 50****સૂચના : / Instructions****(૧)**

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the details of signs on your answer book

Name of the Examination:

☛ **B.A. (Semester-II)**

Name of the Subject :

☛ **Core Elective Course : Sanskrit : Paper-IV-B (Subsidiary)**Subject Code No.: **RAN-1901000102050044**

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

૧. પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ)**૧૦****1. Answer briefly. (Any Five)****10**

(૧) શ્રયોડગ્નયસ્ત્રયો દેવાઃ ત્રયો વેદાસ્ત્રયોગુણાઃ । ત્રયો દણ્ડિપ્રબન્ધાશ્ચ ત્રિષુ લોકેષુ વિશ્રુતાઃ ॥ શ્લોક સમજાવો. / Explain the Stanza.

(૨) ‘દશકુમારચરિતમ્’ ના લેખક કોણ છે? તેનો સાહિત્ય પ્રકાર કયો છે?

(2) Who is the writer of ‘દશકુમારચરિતમ્’? Which is the literary form of ‘દશકુમારચરિતમ્’?

(૩) ઉપમા કાલિદાસસ્ય ભારવેઃ અર્થગૌરવમ્ । દણ્ડિનઃ પદલાલિત્યં માઘે સન્તિ ત્રયો ગુણાઃ ॥ શ્લોક સમજાવો. / Explain the Stanza.

(૪) સંસ્કૃત ગદ્યકવિઓ અને તેમની કૃતિઓના નામ જણાવો?

(4) Name the Sanskrit prose writers and their works?

- (૫) વાતકાર તરીકે દંડીની બે મર્યાદાઓ જણાવો?
- (5) Write down two limitations of Dandi as a story writer?
- (૬) દશકુમારચરિતમ્ના નાયક અને આઠમા ઉચ્છ્વાસનું શીર્ષક જણાવો.
- (6) Give the name of hero of 'દશકુમારચરિતમ્' and give the title of its Eighth Chapter.
- (૭) અનન્તવર્મા વસુરક્ષિતનો કઈ રીતે અનાદર કરતો?
- (7) How did Anantverma disrespect Vasurakshit?

૨. (અ) અનુવાદ કરો. (ગમે તે બે)

૮

2. (A) Translate any two.

8

- (૧) વિદર્ભો નામ જનપદઃ તસ્મિન્ભોજવંશભૂષણમ્, અંશાવતાર ઇવ ધર્મસ્ય, અસિત્વઃ, વદાન્યઃ, વિનીતઃ વિનેતા પ્રજાનામ્, રજ્જિતભૂત્યઃ, કીર્તિમાન્, ઉદગ્રો બુદ્ધિમૂર્તિભ્યામ્, શક્યભવ્યકલ્પારમ્ભી, સંભાવિતા બુધાન્, પ્રભાવયિતા સેવકાન્, ઉદ્ભાવયિતા બન્ધૂન્, ન્યગ્ભાવિતા શત્રૂન્, અસંબદ્ધપ્રલાપેષ્વદત્તકર્મણઃ, કદાચિદપ્યવિતૃષ્ણોગુણેષુ, અતિનદીષ્ણઃ કલાસુ, નેદિષ્ઠો ધર્માર્થ સંતિહાસુ, સ્વલ્પેડપિ સુકૃતે સુતરાં પ્રત્યુપકર્તા, પ્રત્યવેક્ષિતા કોશવાહનયોઃ, યત્નેન પરીક્ષિતા સર્વાધ્યક્ષાણામ્, મનુમાર્ગેણ પ્રણેતા ચાતુર્વર્ણ્યસ્ય, પુણ્યશ્લોકઃ પુણ્યવર્મા નામાસીત્ ॥
- (૨) દેવ, દૈવાનુગ્રહેણ યદિ કશ્ચિદ્ભાજનં ભવતિ વિભૂતેઃ, તમકસ્માદુચ્ચાવચૈરુપપ્રલોભનૈઃ કદર્થયન્તઃ સ્વાર્થ સાધયન્તિ ધૂર્તાઃ। તથાહિ - કેચિત્પ્રેત્ય કિલ લભ્યૈરભ્યુદયાતિશયૈરાશામુત્પાદ્ય, મુળ્ડયિત્વા શિરઃ, બદ્ધવા દર્ભરજ્જુભિઃ, અજિનેનાચ્છાદ્ય, નવનીતેનોષલિપ્ય, અનશનં ચ શયિત્વા સર્વસ્વં સ્વીકરિષ્યન્તિ। તેભ્યોડપિ ઘોરતરાઃ પાષણ્ડિનઃ પુત્રદારજીવિતાન્યપિ મોચયન્તિ ।
- (૩) અથૈષુ દિનેષુ ભૂયોભૂયઃ પ્રસ્તુતેડર્થે પ્રેર્યમાણો મન્ત્રિવૃદ્ધેન વચસાભ્યુપેત્ય મનસૈવાચિતજ્ઞ ઇત્યવજ્ઞાતવાન્ । અથૈવં મન્ત્રિણઃ મનસ્યભૂત્ -અહો મે મોહાદ્વાલિષ્યમ્ । અરુચિતેડર્થે ચોદયન્નર્થીવાક્ષિગતોડહમસ્ય હાસ્યો જાતઃ । સ્પષ્ટમસ્ય ચેષ્ટાનામ્ અયથાપૂર્વ્યમ્ । તથા હિ ન માં સ્નિગ્ધં પશ્યતિ, ન સ્મિતપૂર્વં ભાષતે, ન રહસ્યાનિ વિવૃણોતિ, ન વિલોભનવસ્તૂનિ પ્રેષયન્તિ, ન મત્સુકૃતાનિ પ્રગણયતિ, ન મે ગૃહવાર્તા પૃચ્છતિ, ન મત્ પક્ષાન્પ્રત્યવેક્ષતે, ન મામ્ આસન્નકાર્યેષ્વભ્યન્તરીકરોતિ, ને મામન્તઃપુરં પ્રવેશયતિ ।
- (૪) સન્તિ હિ તે દન્તિનાં દશસહસ્રાણિ, હયાનાં લક્ષત્રયમ્, અનન્તં ચ પદાતમ। અપિ પૂર્ણાન્યેવ હેમરત્નૈઃ કાશગૃહાણિ । સર્વૈઃ ચ ઇષ જીવલોકઃ સમગ્રમપિ યુગસ્ત્રં ભુજ્જાનો ન તે કોષ્ઠાગારડનિ રેચયિષ્યતિ કિમિદમપર્યાપ્તં

यदन्यार्जितायासः क्रियते । जीवितं हि नाम जन्मवतां चतुःपञ्चाप्यहानि ।
तत्रापि भोगयोग्यमल्पाल्पं वयःखण्डम् । अपण्डिताः पुनर्जयन्त एव ध्वंसन्ते ।
नार्जितस्य वस्तुनो लवमप्यास्वादयितुमीहन्ते ।

- (બ) સસંદર્ભ સમજાવો. (ગમે તે એક) ૫
(B) Explain reference to the context. (Any One) 5
(૧) જીવિતં હિ જન્મવતાં ચતુઃ પન્ન અહનિ ।
(૨) ભવતુ ભવિતા તાવદનર્થઃ ।

૩. ‘ત્રયો દણ્ડીપ્રબન્ધાઃ ત્રિષુ લોકેષુ વિશ્રુતાઃ।’ વિધાનની દંડીની કૃતિઓના સંદર્ભે સમીક્ષા કરો. ૧૩
૩. Critically analyse ‘ત્રયો દણ્ડીપ્રબન્ધાઃ ત્રિષુ લોકેષુ વિશ્રુતાઃ।’ with reference to writings of Dandi. 13

અથવા OR

૩. દશકુમારચરિતમ્ ઉચ્છ્વાસ આઠનો કથાસાર તમારા શબ્દોમાં લખો. ૧૩
૩. Summarise in your own words the content of the eighth chapter of દશકુમારચરિતમ્. 13
૪. વિવેચનાત્મક નોંધ લખો. (ગમે તે બે) ૧૪
૪. Write critical notes. (Any Two) 14
(૧) મૃગયા અને દ્યૂતના ફાયદા.
(1) Advantages of ‘મૃગયા’ and ‘દ્યૂત’.
(૨) વસુરક્ષિતસ્ય ચરિત્રચિત્રણમ્ ।
(૩) દશકુમારચરિતમ્ નું શીર્ષક
(3) Title of દશકુમારચરિતમ્.
(૪) વસુરક્ષિતસ્ય મનોવ્યથા ।